

09 07 2019

Агар баъзе аз хикмат ва масъалахоро бархе дуруст дарк меунанду ҳамон тавр шарху тавзеҳ медиханд, то ҳақиқат рӯшани рӯшан бошад, тоифае ё худ гурӯҳе онро қасдан чилваи дигар медиханд. Бо ин ки медонанд мардумро ба гумроҳӣ мекашанд ва аз асли худ дур месозанд.

Дар кишвари мо аз ин гурӯҳҳо пайдо шуда буданд ва аз ҳуқуқу озодихои демократӣ дар ин маврид суиистифода намудан меҳостанд. Агар, воқеан, пеши роҳи онҳо гирифта намешуд ва ғайриқиятҳо расману қонуан манъ намегардид, ҳароина ба бунёди истиқлолу ваҳдати миллии мо раҳна ворид месохтанд. Онҳо гаразҳои сиёсии ҳудро бо ояҳо, ҳадисҳо ва хикматҳои бузургони олами ислому адабамон асоснок мекарданд. Бо фитна, ки бадтар аз қатл ҳукм шудааст, ба ахлоқ ва ҳамаи арзишҳои неки миллии, диниву инсонӣ муҳолифат меварзиданд.

Бадтар аз ин ҳама миллат ва давлатро аз миён бурдан меҳостанд. Албатта, муваффақ нашуданд, чун эҳтироми ин арзишҳо ва арҷгузориашон аз самтҳои муҳими сиёсати давлати тозаистиклоли Тоҷикистон маҳсуб мешуду мешавад. Бешак, ин гурӯҳҳо ҳаракатҳо чунин сиёсат ва муҳаббату эътиқоди мардумро тақлиди кӯр - кӯрона ва парастии ниёгону хилофи дини мубини ислом маънидод мекарданд.

Ин гурӯҳ дар пиёда сохтани сиёсату гаразҳои баду нопоки худ таълимдида, таҷрибаандӯхта буданд ва имкони зиёди ба сӯи худ қашидани мардум, ҳосса мардуми содаву ноогоҳ ва ҷавонро доштанд. Бо маблағҳои пулӣ баъзе аз дилҳои ноогоҳонро имонзаифонро гарм карда низ метавонистанд.

Имрӯз, дар фазои сулҳу субот ва оромии ҷомеа мо бештар ба моҳияту муҳимияти ташаббусхоро суханони пурхикмату интиҳоби роҳи дурусту суханони қотеонаи Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон сарфаҳм меравем. Ханӯз шаш сол пеш таъкид доштанд: «Ман бо қамолҳои масъулият меғӯям, ки давлати Тоҷикистон ба ҳамаи динҳо эҳтиром мегузорад, вале ба хотири таъмини амният ва оромиву суботи ҷомеа пеши роҳи ҳама гуна ҷудоандозиву тафриқаангезиро қотеона ҳоҳад гирифт». Ҳамчунин, даҳ сол пеш, яъне соли 2009 Соли бузургдошти пешвои мазҳабмон Имоми Аъзам эълон гардид. Ба ин муносибат ҳамоиши байналмилалӣ «Имоми Аъзам ва ҷаҳони муосир» баргузор шуд. Мақсад аз ин таҷлил ва тадбирирандешҳои басо муҳим бедориву рушди тафаккури милливу динӣ, инчунин, шинохти ҳақиқат, муайян кардани мавқеи нағаравидан ба гурӯҳхоро ҳаракатҳои ифротиву тундгаро буд.

Онҳо ва ҳам фирқаҳои, ки мӯқобили дину мазҳабҳои мо рӯирост ва низ пинҳон набард эълон карда буданд, нахуст эътирози ҳудро ба тақлидгарони миллат баён медоштанд. Дар назари аввал, чун қас аз гаразҳои баду бозихои пуштипардагӣ оғош набошад, ҳатман ба тақлид ва ҳар ҷи ба он иртибот мегирад, зид мебарояд. Албатта, ба ин тасаввур, ки миллат бояд пеш биравад ва аз монеаи мавҷуда, яъне тақлид дурӣ бигузинад.

Халкро таклидашон барбод дод,
Эй дусад лаънат бар ин таклид бод!

Оё андешидем, ки ин байти Мавлоно Чалолиддини Балхӣ борхо истифода гардиду ба хар бор баргалат тафсир шуд? Байти мазкур барои ин гурӯҳи сиёҳкорон чи кимате дошт, чун ояхои каломи раббонӣ ва хадисҳои набавиро дидаву доништа барои иҷрои мақсадҳои нопокашон чунин тафсир мекарданд? Дар ин сурат падарону бобоён ва ниёғони шарафманди моро бо таклид гунаҳкор медонистанд ва санги маломат ба сӯяшон меандохтанд. Чи бадбахт мардуме, миллате мебудем, агар онҳо фирӯз мегардиданд ва моро ба кулӣ аз гузаштаи худ чудо менамуданд. Агар як шоҳи дараҳти мевадорро бибурӣ, он боз хатман панча мезанад, сарсабз мешавад ва бештар мева хоҳад дод. Аммо агар реша кандаву бурида шавад, умед бар самар намонад. Ин боз дар ҳоле буду хаст, ки густариши ҷаҳонишавӣ ба мо ва миллатамон хавфу таҳдиди беандоза дошту дорад. Хукми ояи қуръонӣ дар мавриди таклиди ноҷои мушрикони аст, на мо. Онҳо ба эътирози паёмбарон ва хукми худовандӣ изҳор медоштанд, ки дар роҳи ҳамвору озмудашудаи ниёгон – падарону бобоёни худ хастем ва аз он барнамегардем. Мо, бешак, аз ин гурӯҳ нестем. Ниёғонамон ҳақиқати асилу софро дарёфтанд ва моро бо китобу ҳикмат дуруст раҳнамоӣ карданд. Аз он берун кадам ниҳодану рафтан гумроҳӣ, дур шудан аз ҳақиқат аст.

Мардуму миллате, ки роҳро нашинохтаанду хидояти дуруст наёфтаанд, маҳв гаштанду мегарданд. Аз худ бипурсем, ки оё мо дар пояи паёмбар, имоми мазҳабамон, имом ал - Бухорӣ ва дигар мутафаккиронамон қарор дорем? Бартару бештар аз хукми раббонӣ ҳукм карда метавонем? Не, ба ҳеч вачҳ.

Пас итоат ва пайравӣ ё худ таклид дар ин маврид мусбат мебошад, на манфӣ. Ин таклидро наметавон кӯр-кӯрона хонду донист.

Мучтаҳидон ё худ имомони мо, ки дар дониш ба куллаҳои баланд расида буданд, ҳамаи тадбирҳои дурустро бароямон андешида ва роҳандозӣ кардаанд. Пас, пайравӣ ба онҳо бояд моёи шараф бошад, на бадномиву қафомондагӣ.

Аллома Муҳаммад Иқбол, ки ҳудро аз шогирдони Мавлоно Чалолиддини Балхӣ меҳисобад, бо арзи муҳаббат ва ҳақиқат фармудааст:

Пири Румӣ хокро иксир кард,

Аз гӯборам чилваҳо таъмир кард.

Ё мавқеи таклидро дар замонаи инхитот, яъне таназзул аз иҷтиҳод авлотар медонад:

Музмаҳил (маҳвшаанда) гардад ҷу таквими ҳаёт,

Миллат аз таклид мегирад субот.

Роҳи обо рав, ки ин ҷамъият аст,
Маънии таклид забти миллат аст.

Дар ҳазон, эй бенасиб аз баргу бор,
Аз шачар мағсил ба уммеди баҳор...

Накш бар дил маънии тавхид кун,
Чораи кори худ аз таклид кун...

Акли обоят хавасфарсуда нест,
Кори покони аз гарази олуи нест.

Фикрашон ресад хама бориктар,
Варъашон бо Мустафо наздиктар.

Хамин тавр, мо, хоса чавазон, бояд зираку хушёр бошем, то ба хар васила рохамонро назананду дар банди чахолат асирамон насозанд. Махсусан, дар ин рӯзгор, ки ба фитна хама дархоро мешикананд, бояд бештар огох бошуму хакикатро бишносем. Аз хатарҳои ифротгароиву терроризм биандешем, барои хастии худ, миллат, истиклолият, ваҳдати миллӣ хамаи тадбирҳои заруриро биандешуму амалӣ бинамоем.

**Абдулқодири РАХИМ,
«Чумхурият»**